

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Vojtěcha Šimíčka a Mgr. Radovana Havelce v právní věci žalobců: **a) nezl. M. A. b) nezl. S. A.** oba zastoupeni T. S., jako zákonnou zástupkyní a **c) M. A.**, všichni zastoupeni JUDr. Ing. Jiřím Špeldou, advokátem se sídlem Hradec Králové, Šafaříkova 666, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, proti rozhodnutím žalovaného ze dne 24. 9. 2012, č. j. OAM-34/ZA-K01-ZA04-2012, č. j. OAM-227/ZA-K01-ZA04-2011 a č. j. OAM-215/ZA-ZA06-ZA04-2012, v řízení o kasační stížnosti žalobců proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích ze dne 27. 3. 2013, č. j. 52 Az 3/2012 – 107,

takto:

I. Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích ze dne 27. 3. 2013, č. j. 52 Az 3/2012 – 107, **se** v části vztahující se k žalobkyni a) **zrušuje.**

II. Rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 24. 9. 2012, č. j. OAM-34/ZA-K01-ZA04-2012 **se zrušuje** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.

III. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobkyni a) na náhradě nákladů řízení částku 8340 Kč do šedesáti dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám jejího zástupce JUDr. Ing. Jiřího Špeldy, advokáta.

IV. Kasační stížnost **se** v části týkající se nezletilého žalobce b) a žalobce c) **odmítá** pro nepřijatelnost.

V. Žalobce b), žalobce c) a žalovaný **nemají** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Kasační stížností podanou v zákonné lhůtě se žalobci (dále jen „stěžovatelé“) domáhají zrušení shora označeného rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích, jímž byly zamítnuty jejich žaloby proti rozhodnutím žalovaného ze dne 24. 9. 2012, č. j. OAM-34/ZA-K01-ZA04-2012, č. j. OAM-227/ZA-K01-ZA04-2011 a č. j. OAM-215/ZA-ZA06-ZA04-2012, kterými žalovaný rozhodl tak, že stěžovatelům nebyla udělena mezinárodní ochrana podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

Proti těmto rozhodnutím brojili stěžovatelé žalobami, které krajský soud spojil ke společnému projednání a následně je pro jejich nedůvodnost shora nadepsaným rozsudkem zamítl. Krajský soud konstatoval, že stěžovatelé nebyli svými žalobními tvrzeními schopni vyvrátit argumentaci žalovaného týkající se neudělení žádné z forem mezinárodní ochrany.

Stěžovatelé kasační stížnost opírají o důvody podle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), tedy o nezákonnost napadeného rozhodnutí krajského soudu spočívající v nesprávném posouzení právní otázky, vady řízení před správním orgánem a o nepřezkoumatelnost spočívající v nedostatku důvodů rozsudku krajského soudu.

Stěžovatelé především namítají, že ani jeden z orgánů, prvotně žalovaný a následně krajský soud, nedbal o to, aby přijaté řešení odpovídalo okolnostem případu, když se nezabýval důvody jejich ohrožení v případě návratu do země původu. Brojí tak proti závěru, že jediným důvodem jejich žádostí byla snaha o legalizaci jejich pobytu na území České republiky a mají za to, že jejich žádosti nebyly posouzeny individuálně.

Stěžovatel c) se dle svých tvrzení obracel na pomoc ze strany státu (policie, prokuratura), avšak ochrana mu poskytnuta nebyla; domnívá se, že opakovaně poukazoval na problémy se státní mocí, jež následovaly po jeho problémech se soukromou osobou, nicméně ty byly označeny za nevěrohodné a nebylo k nim žalovaným ani krajským soudem přihlédnuto; o těchto problémech vypovídala stejně též manželka stěžovatele c), tedy matka a zákonná zástupkyně stěžovatelů a) a b). Krajský soud se touto námitkou náležitě nevypořádal, když stěžovateli pouze vytkl, že se neobrátil na nadřízený orgán a že se v jeho případě jednalo pouze o spor se soukromou osobou. Stěžovatelé zdůrazňují, že soukromé osoby nelze bez dalšího vyloučit jako původce pronásledování či hrozby vážné újmy, neboť tento postup je porušením jak zákona o azylu, tak směrnice Rady č. 2004/83/ES, a poukazují též na judikaturu Nejvyššího správního soudu, dle které je výpověď žadatele považována za dostatečný důkaz, pokud skutečnosti v ní uváděné nebyly žádným způsobem vyvráceny. Stěžovatelé se domnívají, že závěry žalovaného neodpovídají provedenému dokazování, když i ze zpráv, z nichž vycházel, plyne, že Ruská federace čelí obrovské korupci a dochází tak k porušování základních práv občanů. Odmítají rovněž závěr krajského soudu, že své námitky nedostatečně specifikovali, když

již v žalobě vytkli žalovanému, že se vůbec nezabýval vlivem korupce ve státním aparátu na občany, jako je stěžovatel c).

Stěžovatelé dále vytýkají krajskému soudu, že se náležitě nevypořádal s jejich námitkou ohledně problémů souvisejících s jejich původem, když se pouze ztotožnil se závěry žalovaného, že stěžovatel c) neuvedl žádný konkrétní případ pronásledování, i když ze spisu, dle jejich názoru, plyne opak. Navíc ve vztahu k nezletilým stěžovatelům se touto námitkou nezabýval vůbec. Žalovaný rovněž pochybil, jak stěžovatel namítal již v žalobě, když k posouzení této situace využil pouze obecnou zprávu, která navíc připouští existenci národnostních problémů. Stěžovatelé tak nesouhlasí se závěrem krajského soudu, jenž navozuje, že zjištění situace Jezidů (k nimž stěžovatelé náleží) v zemi se vlastně jeví nadbytečným. Dle jejich názoru je ale podstatné pro zjištění objektivní situace, které budou stěžovatelé vystaveni v případě návratu do vlasti.

Stěžovatel c) se dále domnívá, že krajský soud pochybil, když nehodnotil námitky vztahující se k ust. § 14 a 14a a zákona o azylu.

Stěžovatelé a) a b) kromě toho brojí proti závěru krajského soudu, že pouhý odkaz na rozhodnutí o zamítnutí žádosti jejich otce je dostačující pro neudělení azylu; z rozhodnutí žalovaného není zřejmé, na základě jakých skutečností jim azyl nebyl udělen, a jsou proto nepřezkoumatelná. I v této souvislosti poukazují na skutečnost, že jejich žádosti nebyly posuzovány individuálně.

Stěžovatelka a) dále namítá nedostatečnost posouzení její situace žalovaným, který se zabýval důvody pro udělení mezinárodní ochrany pouze směrem k Ruské federaci, tedy k zemi původu jejího otce, když její matka je občankou Arménské republiky.

Stěžovatelé a) a b) setrvávají na svém stanovisku, jež bylo popřeno krajským soudem, že rozhodnutí žalovaného jsou v rozporu s Úmluvou o právech dítěte. Postupem žalovaného a následně krajského soudu byla porušena práva dle čl. 3 a 9 této Úmluvy (zájem dítěte a zajištění, aby dítě nemohlo být odděleno od svých rodičů), když je patrné, že právě na základě takového postupu by byli nezletilí stěžovatelé odděleni od jednoho ze svých rodičů.

Závěrem pak stěžovatelé a) a b) namítají, že zcela bez povšimnutí zůstala jejich námitka týkající se neposouzení jejich ekonomické a sociální situace v zemi původu pro případ návratu.

Z výše uvedených důvodů stěžovatelé navrhují, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti odmítá stěžovateli uplatněné námitky a setrvává na svém stanovisku, že v těchto případech nebyl naplněn žádný z důvodů pro udělení kterékoliv formy mezinárodní ochrany. Popsal, proč nepovažoval skutečnosti uváděné otcem nezletilých za azylově relevantní. Pokud v rozhodnutích týkajících se nezletilých stěžovatelů odkazoval na rozhodnutí ve věci jejich otce (které bylo

založeno ve spisech), byl tento postup dán skutkově podmíněnými souvislostmi s problémy uváděnými jejich otcem a nezpůsobil narušení individuálního posouzení jejich žádostí. Žalovaný v průběhu řízení nezjistil žádné skutečnosti svědčící o národnostně motivovaném pronásledování. Žalovaný má navíc za to, že dostatečně zdůvodnil svůj závěr, že hlavním důvodem podání žádostí jednotlivými stěžovateli byla legalizace jejich pobytu na území České republiky. Připomněl také, že stěžovatelé byli opakovaně odkázáni na zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pobytu cizinců),“ na jehož základě mohou svou pobytovou situaci řešit. Dle jeho názoru neobsahuje kasační stížnost důvody, pro které by měla být považována za přijatelnou, proto navrhuje, aby jí Nejvyšší správní soud odmítl, a pro případ, pokud se Nejvyšší správní soud neztotožní s názorem žalovaného, navrhuje její zamítnutí pro nedůvodnost.

Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval přípustností kasační stížnosti, přičemž konstatoval, že byla podána včas, směřuje proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná, a stěžovatelé jsou zastoupeni advokátem; jedná se tedy o přípustnou kasační stížnost.

Vzhledem k tomu, že se v daném případě jedná o řízení o udělení mezinárodní ochrany, Nejvyšší správní soud se dále ve smyslu § 104a s. ř. s. zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatelů. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle citovaného ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná. Vymezením institutu nepřijatelnosti se soud již podrobně zabýval např. ve svém usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 – 39, publ. pod č. 933/2006 Sb. NSS (všechna zde citovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná též na www.nssoud.cz).

Podle tohoto usnesení je podstatným přesahem vlastních zájmů stěžovatele jen natolik zásadní a intenzivní situace, v níž je kromě ochrany veřejného subjektivního práva jednotlivce pro Nejvyšší správní soud též nezbytné vyslovit právní názor k určitému typu případů či právních otázek. Přesah vlastních zájmů stěžovatele je dán jen v případě rozpoznatelného dopadu řešené právní otázky nad rámec konkrétního případu. Primárním úkolem Nejvyššího správního soudu v řízení o kasačních stížnostech ve věcech mezinárodní ochrany je proto nejen ochrana individuálních veřejných subjektivních práv, nýbrž také výklad právního řádu a sjednocování rozhodovací činnosti krajských soudů. Na základě výše uvedeného lze shrnout, že kasační stížnost ve věcech mezinárodní ochrany je přípustná v následujících typových případech:

1. Kasační stížnost se dotýká *právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu*.

2. Kasační stížnost se týká *právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně*. Rozdílnost v judikatuře přitom může vyvstat na úrovni krajských soudů i v rámci Nejvyššího správního soudu.

3. Kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit *judikatorní odklon*, tj. Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je

namístě změnit výklad určité právní otázky, řešené dosud správními soudy jednotně.

4. Další případ přijatelnosti kasační stížnosti bude dán tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno *zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele*. Přitom se o zásadní právní pochybení bude v konkrétním případě jednat především tehdy, pokud krajský soud ve svém rozhodnutí *nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu* a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu, a za další pokud krajský soud *v jednotlivém případě hrubě pochybil* při výkladu hmotného či procesního práva.

S ohledem na to, že otázka, kterou je mj. v souzené věci nutno zodpovědět [konkrétně, zda bylo na místě posuzovat situaci nezletilé stěžovatelky a), bez státní příslušnosti, která se narodila na území České republiky a tuto nikdy neopustila, pouze ve vztahu k Ruské federaci, tedy k zemi původu jejího otce, když má její matka jinou státní příslušnost], nebyla dosud judikaturou plně řešena, považuje Nejvyšší správní soud kasační stížnost v části týkající se nezletilé stěžovatelky a) za přijatelnou. V nesprávném řešení této otázky krajským soudem shledal zdejší soud také další důvod přijatelnosti kasační stížnosti, když toto pochybení mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení nezletilé stěžovatelky.

Pokud se jedná o stěžovatele b) a c), jejich námitky uváděné v kasační stížnosti považuje Nejvyšší správní soud za nepřijatelné z důvodů, o nichž bude pojednáno níže.

Jak bylo tedy konstatováno, zásadní, a soudní judikaturou doposud dostatečně neřešenou, je tedy v této věci námitka týkající se stěžovatelky a), tudíž zda bylo správné posuzovat její situaci pouze ve vztahu k Ruské federaci a nikoliv již k Arménské republice, když se u ní nabízí reálná možnost státní příslušnosti k Arménské republice. Ze spisu vyplynulo, že stěžovatelka a) se narodila na území České republiky dne 1. 1. 2012. Zákonná zástupkyně podala žádost o udělení mezinárodní ochrany pro nezletilou stěžovatelku dne 18. 1. 2012. Zákonná zástupkyně nezletilé uvedla, že sama je státní příslušnici Arménské republiky, otec nezletilé je státním příslušníkem Ruské federace, stejně jako bratr nezletilé a nezletilá stěžovatelka a) je osoba bez státní příslušnosti. Žalovaný posuzoval žádost nezletilé stěžovatelky ve vztahu k Ruské federaci, a to s ohledem na skutečnost, že posledním místem trvalého pobytu stěžovatelčiných rodičů byla Ruská federace a matka stěžovatelky svůj návrat na území Arménské republiky vyloučila. Tento postup byl potvrzen rovněž krajským soudem.

S tímto postupem se zdejší soud nemůže ztotožnit. Obecně platí, že správní orgán posuzuje žádost o udělení mezinárodní ochrany ve vztahu ke státu, jehož je žadatel občanem; jedná-li se o osobu bez státní příslušnosti, posuzují se uplatněné důvody ve vztahu ke státu posledního trvalého bydliště, tj. ke státu, v němž tato osoba před vstupem na území České republiky pobývala a ke kterému ji vážou vazby trvalejší povahy. Pokud se jedná o nezletilé dítě, jedná se zpravidla o stát, jehož občanství (poslední trvalý pobyt) má i rodič, prostřednictvím něhož byla žádost o udělení mezinárodní ochrany podána (srov. rozsudek ze dne 5. 3. 2009, č. j. 9 Azs 2/2009 - 141). Pokud jde o stěžovatelku a), ta

nikdy území České republiky neopustila, proto u ní nepřipadá v úvahu posuzování důvodů pro udělení mezinárodní ochrany z pohledu státu posledního trvalého bydliště (Česká republika), nicméně její zákonná zástupkyně v čestném prohlášení uvedla, že je stěžovatelka a) apatridem, tj. osobou bez státní příslušnosti, tudíž u ní nelze využít pro posuzování relevantních důvodů pro posouzení důvodnosti udělení mezinárodní ochrany ani stát, jehož je občanem. Vyvstává tedy otázka, ve vztahu ke kterému státu měl žalovaný žádost stěžovatelky a) hodnotit. Argument, že matka stěžovatelky vyloučila návrat do Arménské republiky nelze akceptovat, když ze spisu plyne, že se nehodlá vrátit ani do Ruska. Posuzování situace stěžovatelky podle posledního pobytu jejích rodičů rovněž nemá oporu v žádném zákonném ustanovení.

Jedním ze základních předpokladů pro věcné posouzení žádosti o mezinárodní ochranu je správné zjištění státní příslušnosti žadatele. Zde je třeba konstatovat (jak ostatně Nejvyšší správní soud již mnohokrát judikoval – například v rozsudku ze dne 26. 5. 2004, č. j. 1 Azs 45/2004 – 75, nebo v rozsudku ze dne 18. 12. 2003, č. j. 2 Azs 51/2003 - 44), že zvláštností řízení ve věcech mezinárodní ochrany je mimo jiné i skutečnost, že důkazní břemeno představuje v první fázi řízení zejména povinnost tvrzení, která dopadá výhradně na žadatele o udělení mezinárodní ochrany (žadatel v této fázi nese důkazní břemeno v podobě břemene tvrzení, s nímž do řízení vstupuje). Toto tvrzení má pro tento typ řízení zásadní význam, neboť žadatel o udělení mezinárodní ochrany se nezřídka nachází v situaci důkazní nouze (kdy z pochopitelných důvodů s ohledem na specifičnost tohoto řízení není schopen předložit správnímu orgánu dokumentární či jiné hodnověrné důkazy), a právě proto utváří rámec zjišťování skutkového stavu především svým věrohodným tvrzením. Z tohoto důvodu také hraje v této fázi řízení, tj. na jeho začátku, klíčovou roli pohovor se žadatelem. V průběhu pohovoru samotného a v dalších fázích řízení je již povinnost osvětlit všechna relevantní fakta rozložena mezi něj a správní orgán, který je pak povinen zjištěná fakta a získané podklady objektivně vyhodnotit, a učinit jim odpovídající závěr.

Úprava důkazního břemene v azylovém řízení je upravena v § 49a zákona o azylu, podle něhož je žadatel o udělení mezinárodní ochrany povinen v průběhu řízení poskytovat ministerstvu nezbytnou součinnost a uvádět pravdivé a úplné informace nezbytné pro zjištění podkladů pro vydání rozhodnutí. Je zřejmé, že úprava důkazního břemene v tomto ustanovení je velmi skoupá a za těchto okolností je nutné je vykládat eurokonformně v souladu se Směrnicí Rady 2004/83/ES ze dne 29. dubna 2004 o minimálních normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli žádat o postavení uprchlíka nebo osoby, která z jiných důvodů potřebuje mezinárodní ochranu, a o obsahu poskytované ochrany (dále jen „kvalifikační směrnice," srov. rozsudek ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008 - 70, publikovaného ve Sbírce NSS pod č. 1749/2009). Ta mimo jiné v čl. 4 v odst. 1 stanoví, že členské státy mohou pokládat za povinnost žadatele předložit co nejdříve všechny náležitosti potřebné k doložení žádosti o mezinárodní ochranu. Povinností členského státu je posoudit významné náležitosti žádosti ve spolupráci se žadatelem. Podle odst. 2 tohoto článku kvalifikační směrnice zahrnují náležitosti uvedené v odstavci 1 prohlášení žadatele a všechny dokumenty, jež má žadatel k dispozici a které uvádějí jeho věk, jeho původ, jeho vztahy včetně dotčených příbuzných, jeho totožnost, státní příslušnost nebo příslušnosti, zemi nebo země a místo nebo místa jeho předchozího pobytu, předchozí žádosti o azyl,

cestovní trasy, průkazy totožnosti a cestovní doklady a důvody podání žádosti o mezinárodní ochranu (srov. rozsudek ze dne 22. 1. 2010, č. j. 4 Azs 62/2009 – 56).

V nyní projednávaném případě je rozhodující okolností pro posouzení věci otázka státního občanství stěžovatelky a). Zároveň je nesporné, že její matka, jejímž prostřednictvím byla žádost stěžovatelky a) podána, má státní občanství Arménské republiky a její otec Ruské federace [jak bylo v průběhu řízení před žalovaným doloženo novým rodným listem stěžovatelky a)]. V České republice, stejně jako ve většině evropských zemí, platí pro nabývání občanství dětí zásada *„ius sanguinis“* (tj. *„právo krve“*), tedy určování občanství dětí podle občanství rodičů (srov. § 3 písm. a) zákona 40/1993 Sb., o nabývání a pozbývání státního občanství České republiky, ve znění pozdějších předpisů), na rozdíl od principu tzv. *„ius soli“*, podle něhož je občanství automaticky přiznáno tomu, kdo se narodí na území daného státu. Rozdíly v právních úpravách jednotlivých zemí se objevují nejčastěji až v případech, kdy se občanství ani jednoho z rodičů neshoduje s místem narození dítěte (což je právě tento případ). Co se tedy týče občanství nezletilé stěžovatelky a) v předmětné věci, vycházel správní orgán i krajský soud z čestného prohlášení její matky, že její dcera nemá žádné státní občanství. S ohledem na znění § 23b zákona o azylu, je Ministerstvo vnitra oprávněno, *„místo předložení listiny připustit čestné prohlášení žadatele o udělení mezinárodní ochrany; v čestném prohlášení je žadatel o udělení mezinárodní ochrany povinen uvést úplné a pravdivé údaje“*. Z citovaného ustanovení však plyne, že ministerstvo předložení čestného prohlášení připustit může, nikoliv musí, což vyjadřuje upřednostnění důkazu v listinné nebo jinak objektivně ověřitelné podobě před čestným prohlášením, a to zejména v případě, jeví-li se údaje v čestném prohlášení v rozporu se skutečností. A právě v situaci, mají-li oba rodiče nezl. stěžovatelky občanství (jakékoli), takovýto rozpor nastává, neboť státní občanství se ve většině případů nabývá automaticky narozením podle shora uvedených principů. V této situaci se tak jeví velice nepravděpodobným tvrzení zákonné zástupkyně nezl. stěžovatelky, že její dcera nemá žádné státní občanství pouze z toho důvodu, že se narodila v České republice a zákonná zástupkyně chce, aby její dcera měla českou státní příslušnost. Již v roce 1961 byla na půdě OSN uzavřena Úmluva o omezení případů bezdomovectví, s cílem bránit vzniku bezdomovectví a omezit počet jeho případů. Tato úmluva zaručuje nabytí občanství osobami, které by jinak byly bez občanství a které mají k danému státu vazby tím, že se na jeho území narodily nebo jeho občanství požívají rodiče (čl. 1-4 Úmluvy). Mezi státy, které tuto Úmluvu ratifikovaly, patří mj. též Česká a Arménská republika. S ohledem na tyto skutečnosti tak bylo na žalovaném ověřit pravdivost tvrzení zákonné zástupkyně stěžovatelky c), že tato nemá státní příslušnost, a to na základě právních úprav nabývání občanství v zemích, jejichž občany jsou rodiče nezletilé, a zjistit tak, zda tyto právní řády (ne)přiznávají osobám narozeným mimo jejich území občanství na principu *ius sanguinis* a tudíž tímto způsobem zjistit státní příslušnost nezl. stěžovatelky. Nebylo tedy namístě, pouze s odkazem na poslední trvalý pobyt rodičů či tvrzení matky stěžovatelky a) o tom, že se nikdy do Arménie nevrátí, posuzovat důvody žádosti o udělení mezinárodní ochrany pouze ve vztahu k Ruské federaci. K této otázce je ještě na místě podotknout, že tvrzení zákonné zástupkyně nezl. stěžovatelky a) o její státní příslušnosti nelze podřadit automaticky pod případ podle ust. § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu, kdy je žádost o udělení mezinárodní ochrany zamítnuta jako zjevně nedůvodná, jestliže žadatel uvádí skutečnosti zjevně nevěrohodné, neboť v této situaci není bez dalšího zjevné, jaké občanství vůbec nezl. stěžovatelka má. Poněvadž krajský soud shledal postup žalovaného

zcela v souladu s právními předpisy, nutno konstatovat, že zatížil svůj rozsudek vadou podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., když stěžovateli důvodně vytýkaná vada mohla ovlivnit zákonnost napadeného rozhodnutí a rovněž nesprávně posoudil právní otázku ohledně státu, vůči kterému se měly posuzovat důvody pro udělení mezinárodní ochrany nezl. stěžovatelce a) [§ 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.]. Na základě výše uvedeného nutno konstatovat nezákonnost rozsudku krajského soudu a přistoupit k jeho zrušení v části týkající se stěžovatelky a) (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Podle § 110 odst. 1 s. ř. s. dospěje-li Nejvyšší správní soud k tomu, že kasační stížnost je důvodná, rozsudkem zruší rozhodnutí krajského soudu a věc mu vrátí k dalšímu řízení, pokud ve věci sám nerozhodl způsobem podle odst. 2. Podle § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského soudu, a pokud již v řízení před krajským soudem byly pro takový postup důvody, současně se zrušením rozhodnutí krajského soudu může podle povahy věci sám rozhodnout o zrušení rozhodnutí správního orgánu nebo vyslovení jeho nicotnosti; ustanovení § 75, § 76, a § 78 se použijí přiměřeně.

V daném případě je zřejmé, že rozhodnutí správního orgánu ve věci nezl. stěžovatelky a) mělo být krajským soudem pro nezákonnost zrušeno a že nepřichází v úvahu jakékoliv doplnění řízení či vypořádání dalších žalobních námitek krajským soudem. Krajský soud by s odkazem na tento rozsudek pouze přenesl závazný právní názor svým novým rozsudkem správnímu orgánu. Proto je Nejvyšší správní soud toho názoru, že je v projednávané věci účelné současné zrušení rozsudku krajského soudu v části týkající se nezletilé stěžovatelky a) spolu se zrušením rozhodnutí žalovaného ze dne 24. 9. 2012, č. j. OAM-34/ZA-K01-ZA04-2012.

Pokud se jedná o stěžovatele b) a c), jejich námitky uváděné v kasační stížnosti považuje Nejvyšší správní soud za nepřijatelné, a to jak s ohledem na obsah spisu a s ním spojená skutková zjištění, tak i s ohledem na obsah odůvodnění rozhodnutí žalovaného správního orgánu i krajského soudu, kde se oba tyto orgány s relevantními skutečnostmi a tvrzeními stěžovatelů vypořádaly.

Nejvyšší správní soud proto především nemohl akceptovat tvrzení stěžovatelů o nepřezkoumatelnosti napadeného rozsudku krajského soudu pro nedostatek důvodů.

K otázce nepřezkoumatelnosti rozsudků krajských soudů se však Nejvyšší správní soud již vyjadřoval ve svých mnoha rozhodnutích (srov. rozsudek ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Ads 58/2003 – 75, rozsudek ze dne 27. 6. 2007, č. j. 3 As 4/2007 – 58, rozsudek ze dne 18. 10. 2005, č. j. 1 Afs 135/2004 – 73, či rozsudek ze dne 8. 4. 2004, č. j. 4 Azs 27/2004 – 74, či rozsudek ze dne 23. 12. 2005, č. j. 4 As 13/2004 – 55). Z těchto rozhodnutí mj. vyplývá, že „*nepřezkoumatelnost pro nedostatek důvodů je založena na nedostatku důvodů skutkových, nikoliv na dílčích nedostatcích odůvodnění soudního rozhodnutí.*“ Ve světle této judikatury lze jednoznačně konstatovat, že rozhodnutí krajského soudu není nepřezkoumatelné.

Nad rámec uvedeného považuje zdejší soud za vhodné upozornit na § 75 odst. 2 s. ř. s., který krajskému soudu zásadně umožňuje přezkoumávat napadená rozhodnutí pouze v mezích žalobních bodů. Pokud pak stěžovatel v žalobě určité skutečnosti nezpochybnil

[což se stalo právě v případě údajného nedostatečného odůvodnění námitky týkající se ust. § 14 a 14 a) zákona o azylu), krajský soud nemohl pochybit, pokud se jimi nezabýval (srov. též rozhodnutí Nejvyššího správního soudu publikovaná pod č. 859/2006 Sb. NSS a č. 975/2006 Sb. NSS]. Ani odkaz, či převzetí části odůvodnění rozhodnutí správního orgánu není důvodem způsobujícím nepřezkoumatelnost rozsudku krajského soudu, jak to plyne mj. z rozsudku zdejšího soudu ze dne 27. 7. 2007, č. j. 8 Afs 75/2005 - 130, publikovaného pod č. 1350/2007 Sb. NSS.

K dalším předneseným námitkám Nejvyšší správní soud předesílá, že stěžovatel c) v průběhu správního řízení neuvedl žádné skutečnosti, které by byť jen naznačovaly, že by byl ve vlasti vystaven pronásledování z důvodů pro azylové řízení významných, neboť ze všech jeho vyjádření plyne, že měl problémy s mužem jménem A. S., související s jeho podnikáním. Pokud stěžovatel c) namítá, že za azylově relevantní může být považováno též pronásledování ze strany soukromé osoby, lze s ním souhlasit, nicméně takové pronásledování musí splňovat další podmínku, a to neschopnost, nebo neochotu státu odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před pronásledováním či vážnou újmou (§ 2 odst. 9 zákona o azylu); ta v případě Ruské federace nebyla splněna; z podkladů o zemi původu, shromážděných žalovaným, lze dovodit, že by státní orgány země původu byly schopny v případě jeho návratu do země poskytnout ochranu či pomoc v jím popisované situaci. Zdejší soud má bohatou judikaturu k problematice pronásledování soukromými osobami, z které lze dovodit, že *„skutečnost, že žadatel o azyl má v zemi původu obavy před vyhrožováním ze strany soukromé osoby, není bez dalšího důvodem pro udělení azylu, tím spíše v situaci, kdy politický systém v zemi původu žalobce dává občanům možnost domáhat se ochrany svých práv u státních orgánů, a tyto skutečnosti v řízení o udělení azylu nebyly vyvráceny.“* (rozsudek NSS ze dne 10. 3. 2004, č. j. 3 Azs 22/2004 – 48). Dále podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 2. 2004, č. j. 7 Azs 38/2003 – 37, je za *„pronásledování ve smyslu § 12 zákona o azylu nutno považovat pouze takové ohrožení života či svobody, které je trpěné, podporované či prováděné státní mocí, nikoliv takové negativní jevy, které státní orgány cíleně potírají a čelí jim.“* Zdejší soud dovodil, že ani v případě, jedná-li se o velice vlivné lidi, kteří jsou původci tvrzeného pronásledování, není toto samo o sobě důvodem pro udělení mezinárodní ochrany (srov. rozsudek ze dne 27. 8. 2003, č. j. 4 Azs 5/2003 - 51). I když nelze zřejmě zpochybňovat stěžovatelem uváděné problémy rozsáhlé korupce ve státní správě v Rusku, nelze dovodit, že v posuzované věci je v případě stěžovatele dán odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož je občanem, když jeho problémy souvisely s neshodami se soukromou osobou z důvodu jeho podnikání. Navíc v situaci, kdy stěžovatel c) dle jeho vlastních tvrzení nevyužil veškeré dostupné prostředky, které právní systém v Rusku skýtá a to pouze z důvodu pochybností o jejich efektivitě. Jak již bylo mnohokrát judikováno *„pouhá nedůvěra občana ve státní instituce, zdůvodňovaná tvrzením, že nejsou schopny jej ochránit proti kriminálním živlům, nelze podřadit důvodům pro udělení azylu dle § 12 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb. (*srov. rozsudek ze dne 29. 3. 2004, č. j. 5 Azs 7/2004 - 37).“

Pokud se jedná o problémy stěžovatelů z důvodu jejich původu, ze spisového materiálu plyne, že jejich námitky zůstaly v rovině obecných paušálních konstatování. Zdejší soud se již v minulosti vyjádřil, že pouhé obecné tvrzení o pronásledování, které

žadatel o udělení azylu nijak konkrétně nedoloží a které ani jinak nevyplývá z existujících dokumentů o situaci v domovské zemi, nelze považovat za důvod pro udělení azylu podle § 12 zákona o azyl (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 8. 2005, č. j. 4 Azs 409/2004 – 69). Pokud jde o namítanou nedostatečnost podkladů, z nichž vycházel žalovaný a krajský soud, zdejší soud se již dříve zabýval požadavky, které musí splňovat informace o zemi původu, aby mohly být použity jako důkaz v řízení o mezinárodní ochraně (viz např. rozsudky ze dne 31. 7. 2008, č. j. 5 Azs 55/2008 - 71, či ze dne 4. 2. 2009, č. j. 1 Azs 105/2008 - 81). Ze spisu tak zdejší soud zjistil, že žalovaný i krajský soud vycházeli z dostatečného množství objektivních a aktuálních informací (mj. z Výroční zprávy Human Rights Watch 2012, z Informace „Čečenci v Ruské federaci“ Dánské imigrační služby z října 2011 a Zprávy o zemi CORI z října 2010).

Pokud jde o námitku neposouzení ekonomické a sociální situace nezletilých stěžovatelů, zdejší soud má bohatou judikaturu, z které lze dovodit, že ekonomické problémy žadatelů o udělení mezinárodní ochrany nejsou pro posuzování důvodnosti žádosti relevantní (srov. např. rozsudek ze dne 31. 10. 2003, č. j. 4 Azs 23/2003 - 65, či ze dne 27. 8. 2003, č. j. 5 Azs 3/2003 - 54). Zdejší soud nad tento rámec doplňuje, že ze spisu zjistil, že stěžovatelé v žádostech ani pohovorech neupozornili na žádné problémy týkající se jejich rodinné, ekonomické či sociální situace, a proto nebylo s ohledem na dispoziční zásadu ovládající řízení o žádosti o udělení mezinárodní ochrany, povinností žalovaného, tuto důkladně zjišťovat a vyvozovat z ní jakékoli závěry (srov. např. rozsudek ze dne ze dne 26. 2. 2004, č. j. 5 Azs 50/2003 - 47, ze dne 18. 12. 2003, č. j. 5 Azs 24/2003 - 42).

Nezletilí stěžovatelé dále namítají, že žalovaným bylo pouze odkázáno na zamítnutí žádosti stěžovatele c), který nebyl úspěšný, a tento odkaz byl postačující pro neudělení azylu nezletilým stěžovatelům; jejich žádosti tedy nebyly posuzovány individuálně. Zdejší soud konstantně zastává názor, že azylové příběhy žadatelů o udělení mezinárodní ochrany nutno posuzovat samostatně, neboť rozhodování ve věcech azylových je přísně individualizováno a v jednotlivých řízeních je nezbytné odlišovat míru, v jaké dochází k porušování základních lidských práv u každé jednotlivé osoby zvlášť (přiměřeně srov. rozsudek NSS ze dne 12. 8. 2004, č. j. 4 Azs 147/2004 - 81, resp. rozsudek ze dne 5. 11. 2008, č. j. 9 Azs 14/2008 - 57, publ. pod č. 1943/2009 Sb. NSS, nebo rozsudky ze dne 15. 9. 2005, č. j. 1 Azs 41/2005 – 63, a ze dne 26. 4. 2006, č. j. 4 Azs 32/2005 – 80), současně je však postavení nezletilých žadatelů do jisté míry závislé na právním postavení jejich rodičů. Zdejší soud tak proto např. v rozsudku ze dne 27. 9. 2007, č. j. 4 Azs 31/2007 – 58, publ. pod č. 1423/2008 Sb. NSS, vyslovil závěr ohledně posuzování azylových důvodů v případě nezletilých žadatelů o mezinárodní ochranu v tom smyslu, že „*opustil-li žadatel o udělení azylu zemi původu před nabytím plné způsobilosti k právním úkonům, svědčí mu kromě jeho vlastních důvodů rovněž důvody pro udělení azylu uplatněné jeho zákonnými zástupci, a to i tehdy, dosáhl-li žadatel zletilosti před podáním žádosti o udělení azylu*“. V rozsudku ze dne 21. 5. 2008, č. j. 3 Azs 24/2008 - 73, bylo dále uvedeno, že „*argumentací a maiori ad minus je pak nutno dospět k závěru, že platí-li výše uvedené ve vztahu k žadateli, jenž nabyl zletilosti ještě před podáním žádosti o udělení azylu, tím spíše musí toto pravidlo platit ve vztahu k žadateli, kterému je v době správního řízení teprve několik týdnů. Nejvyšší správní soud si je vědom toho, že k žádostem nezletilých žadatelů o mezinárodní ochranu je třeba přistupovat vždy nanejvýš individuálně, neboť spektrum rodinných situací, které mohou nastat, je velmi pestré. Lze si jistě představit případy, kdy důvody udělení mezinárodní ochrany budou*

svědčit pouze jednomu z rodičů (např. v zemi původu politicky se profilujícímu), nikoli však již ostatním členům rodiny, nebo naopak pouze dítěti či dětem (např. pro odlišnou barvu pleti), nikoli však již některému z jejich rodičů. Zásadně však platí, že nezletilé děti sledují osud svých rodičů a pokud tedy rodičům reálně hrozí v zemi původu pronásledování, jsou v důsledku své osobní závislosti na nich ohroženy takovým pronásledováním (ať už přímo či nepřímo) také ony." Z uvedeného jednoznačné plyne, že žádost nezletilého žadatele o udělení mezinárodní ochrany je nutno vždy posuzovat nejen s ohledem na důvody vztahující se výhradně k osobě nezletilého žadatele, ale rovněž s ohledem na situaci jeho rodičů.

Stěžovateli namítané pochybení žalovaného a krajského soudu je spatřováno též v tom, že se nezabývali okolnostmi případu tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti. Skutková zjištění plynula z vyjádření žadatelů o azyl a byla doplněna nezbytnými zprávami. Oproti tvrzení stěžovatelů v kasační stížnosti či žalobě ze spisu plyne, že důvodem pro podání jejich žádostí byla zejména snaha o legalizaci pobytu na území České republiky. Z konstantní judikatury zdejšího soudu plyne, že snaha po legalizaci pobytu z důvodu společného soužití s manželem, rodiči či dětmi žijícími na území České republiky, je sice důvodem pochopitelným, avšak nikoliv natolik závažným a naléhavým, aby bez přistoupení dalších okolností zvláštního zřetele hodných mohl být vnímán jako výjimečný, tedy zvláštního zřetele hodný ve smyslu § 14 zákona o azylu. Řízení o mezinárodní ochraně je třeba chápat jako zcela mimořádný institut sloužící k ochraně cizinců, kteří pociťují důvodnou obavu před pronásledováním v zemi svého původu nebo kterým by v případě návratu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy. Legalizace pobytu prostřednictvím řízení o udělení mezinárodní ochrany je proto nepřijatelná (srov. např. rozsudek ze dne 18. 11. 2004, č. j. 7 Azs 117/2004 - 55).

Pokud jde o namítaný rozpor s Úmluvou o právech dítěte, zdejším soudem bylo již v minulosti judikováno, že *„je-li nezletilému žadateli o azyl po podání kasační stížnosti, kterou brojí proti rozsudku krajského soudu, jímž byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí Ministerstva vnitra o neudělení azylu, uděleno vízum za účelem strpění pobytu, v důsledku čehož není nucen vycestovat z území České republiky, na němž se nachází jeho rodič žádající rovněž o udělení azylu, nemůže být důvodná jeho námitka, že byl porušen čl. 3 a čl. 9 Úmluvy o právech dítěte, vyhlášené pod č. 104/1991 Sb., upravující zájmy dítěte a nemožnost jeho oddělení od rodičů proti jeho vůli"* (srov. rozsudek ze dne 27. 5. 2004, č. j. 7 Azs 44/2003 - 63, podtrženo NSS). Situace nezletilých stěžovatelů je srovnatelná, ne-li výhodnější, než situace právě popsaná, když jejich matka má, coby azylantka, v České republice trvalý pobyt.

Ustálená a vnitřně jednotná judikatura Nejvyššího správního soudu tak poskytuje dostatečnou odpověď na všechny přípustné námitky stěžovatelů b) a c) podávané v kasační stížnosti.

Ze shora uvedeného plyne, že Nejvyšší správní soud podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil kasační stížností napadený rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích v části týkající se stěžovatelky a) a současně s tím podle § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. zrušil žalobou napadené rozhodnutí žalovaného ze dne 24. 9. 2012, č. j. OAM-34/ZA-K01-ZA04-2012. Tomu také podle § 78 odst. 4 s. ř. s. vrátil věc k dalšímu řízení, v němž je podle odst. 5 téhož ustanovení žalovaný vázán právním názorem v tomto rozsudku vysloveným (výrok I. a výrok II.). Kasační stížnost v části týkající se stěžovatele

b) a c) svým významem podstatně nepřesahuje jejich vlastní zájmy, a proto ji Nejvyšší správní soud shledal ve smyslu § 104a s. ř. s. nepřijatelnou. Nezbylo mu, než ji podle § 104a s. ř. s. v této části usnesením odmítnout (výrok IV.).

Podle § 110 odst. 3 věty druhé s. ř. s. rozhodne Nejvyšší správní soud v případě, že zruší podle § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. rozhodnutí žalovaného, o nákladech řízení o kasační stížnosti i o nákladech řízení před krajským soudem. Stěžovatelka a) měla ve věci úspěch, podle § 60 odst. 1 s. ř. s. jí tedy přísluší právo na náhradu nákladů řízení. Stěžovatelka a) byla v řízení před krajským soudem i v řízení o kasační stížnosti zastoupena advokátem JUDr. Ing. Jiřím Špeldou, náleží jí tedy náhrada nákladů spojených se zastoupením. Tyto náklady spočívají v odměně advokáta za zastupování ve výši 3 x 3100 Kč snížené o 20%, za tři úkony právní služby, tj. převzetí a přípravu zastoupení v řízení před krajským soudem, účast na jednání krajského soudu dne 27. 3. 2013 a podání kasační stížnosti [§ 7, § 9 odst. 4 písm. d) a § 11 odst. 1 písm. a), d) a g) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění účinném od 1. 1. 2013, (dále jen „advokátní tarif“)]. Pro účely stanovení výše náhrady soud v daném případě nezahrnul mezi právní úkony podání žaloby, neboť ta byla podána v době, kdy stěžovatelka a) nebyla zastoupena žádným advokátem a ani převzetí a přípravu zastoupení v řízení před Nejvyšším správním soudem, neboť uvedený advokát zastupoval stěžovatelku a) již v řízení o žalobě. Odměna advokáta byla snížena o 20 % s ohledem na znění § 12 odst. 4 advokátního tarifu, jenž uvádí, že jde-li o společné úkony při zastupování nebo obhajobě dvou nebo více osob, náleží advokátovi za každou takto zastupovanou nebo obhajovanou osobu mimosmluvní odměna snížená o 20 %. Dále soud zahrnul mezi náklady řízení paušální náhradu hotových výdajů advokáta ve výši 3 x 300 Kč za tři úkony právní služby (§ 13 odst. 3 advokátního tarifu). Vzhledem k tomu, že uvedený advokát Nejvyššímu správnímu soudu nesdělil, zda je plátcem DPH, nepřiznal soud náhradu za tuto daň. Celkem tedy přiznal Nejvyšší správní soud stěžovatelce a) na náhradě nákladů řízení částku ve výši 8340 Kč. Tuto částku je žalovaný povinný poukázat k rukám zástupce stěžovatelky a) do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku (výrok III).

Výrok o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti stěžovatelů b) a c) se opírá o § 60 odst. 3 větu první s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s., podle kterého nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení, byla-li kasační stížnost odmítnuta (výrok V.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 25. července 2013

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu